

ספרות עברית וכללית

לבתי ספר דתיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים וסיפור קצר) — (25×1) — 25 נקודות
פרק שני — יצירות מאת עגנון, דרמה, קריאה מונחית — (35×1) — 35 נקודות
פרק שלישי — שירה (פיוט, שירת ימי הביניים, שירת ביאליק,
השירה העברית במאה ה-20) — (20×2) — 40 נקודות
סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.

ד. הוראות מיוחדות: (1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.

(2) אין לחזור ולהדגים בתשובות שונות על פי אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים וסיפור קצר) (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-3.

מעשה חכמים

1. קרא את מעשה החכמים "בתו של רבי עקיבא והנחש" שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

בתו של רבי עקיבא והנחש

לְרַבִּי עֲקִיבָא הִיְתָה בֵּת.
אָמְרוּ לוֹ הַכֹּלְדָּיִם: ¹אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנִכְנַסְתָּ לְבֵית הַחֶפֶה,
מִכִּישׁ אוֹתָהּ נָחָשׁ, וְהִיא מָתָה.
הָיָה דוֹאֵג עַל הַדָּבָר הַרְבֵּה.
אוֹתוֹ הַיּוֹם, נִטְלָה הַמִּכְבָּנָה, ²נִעְצָה אוֹתָהּ בַּסֶּדֶק,
קָרָה שְׂיִשְׁבָּה [שְׁנִנְעָצָה] בְּעֵינֶי שֶׁל נָחָשׁ.
בַּבֶּקֶר, כְּשֶׁנִּטְלָה אוֹתָהּ, נִסְרָף וּבָא הַנָּחָשׁ אַחֲרֶיהָ.
אָמַר לָהּ אָבִיהָ: מָה עָשִׂיתָ?
אָמְרָה לוֹ: בָּעָרֵב בָּא עָנִי, קָרָא בַּפֶּתַח, וְהָיוּ טְרוּדִים כָּל הָעוֹלָם בַּסֶּעָדָה,
וְאֵין שׁוֹמֵעַ לוֹ.
קָמַתִּי, נִטְלָתִי אֶת מְנָתִי שְׁנָתְתָם לִי, וְנָתַתִּיהָ לוֹ.
אָמַר לָהּ: מִצּוּהָ עָשִׂיתָ.
יָצָא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ: "וַיִּצְדָּקָה תִּצְלִיל מְמוֹת" (משלי י, ב).
וְלֹא מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, אֲלָא מִמִּיתָה עֲצָמָה.

1 הכלדיים — הרואים בכוכבים (אסטרולוגים).

2 מכבנה — סיכה להידוק הבגד או השיער.

במעשה חכמים זה באות לידי ביטוי שתי תפיסות עולם מנוגדות.

הצג כל אחת מתפיסות עולם אלה, והסבר שניים מן האמצעים האומנותיים (סמלים, מוטיבים) המעצבים את תפיסות העולם האלה.

סיפור קצר

2. כינורו של רוטשילד / אנטון צ'כוב

לפניך קטע מן האקספוזיציה בסיפור "כינורו של רוטשילד". קרא את הקטע, וענה על השאלה שאחריו.

לבו של יעקב לא היה טוב עליו מעודו, לפי שתמיד היה מפסיד הפסדים איומים. הנה, למשל [...] בשבת ובימי המועדים העבודה בחזקת עבירה היא, [...] והרי בדרך זו מצטברים במשך השנה כמאתיים יום, שבהם חייב אתה לשבת בחיבוק ידיים על כורחך. והרי זה הפסד! ואם הייתה בעיר חתונה בלא נגינה [...] הרי גם זהו הפסד. שנתיים היה מפקח המשטרה חולה [...]. בקוצר רוח חיכה יעקב ליום מותו, אך המפקח נסע לעיר הפלך להירפא, ושם מת מיתה חטופה. והרי לכם הפסד [...].

בקטע זה בא לידי ביטוי נושא מרכזי בסיפור.

מהו נושא זה? הסבר והדגם כיצד נושא זה מתפתח בעלילת הסיפור.

3. סיפור עברי קצר

יצירות ספרות רבות שנכתבו בעברית תורגמו לשפות אחרות וזכו לעניין אצל קוראים לא ישראלים. האם, לדעתך, הסיפור העברי הקצר שלמדת יכול לעניין גם קוראים לא ישראלים? הסבר את דבריך, ובסס אותם על הנושאים המרכזיים בסיפור ועל הדמויות שבו.

פרק שני — יצירות מאת עגנון, דרמה, קריאה מונחית (35 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 4-16.

יצירות מאת עגנון**4. תהלה**

לפניך דיאלוג בין המספר לרבנית. קרא אותו, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו. אמרתי, כשרואין את תילי דומה כאילו לא ראתה שעה קשה מימיה. לגלגה עלי הרבנית ואמרה, אתה אומר שלא ראתה שעה קשה מימיה ואני אומרת שלא ראתה שעה טובה מימיה. אפילו את שונאי איני מברכת ביסורים שנתייסרה בהם תילי.

א. הסבר מה הם הייסורים הנרמזים בדבריה של הרבנית. בהסברך הבא שלוש דוגמאות מן הנובלה. (25 נקודות)

ב. על פי הנובלה, האם תהילה חושבת כי אכן "לא ראתה שעה טובה מימיה"? נמק והדגם את דבריך. (10 נקודות)

5. והיה העקוב למישור

ענה על שני הסעיפים א-ב.

א. לפניך קטע מן הנובלה "והיה העקוב למישור", ובו דברי המספר אחרי שנודע בבוצ'ץ' על מות הקבצן שקנה את מכתב ההמלצה של מנשה חיים. קרא קטע זה, וענה על השאלה שאחריו. אך לא סדום בוצץ' כי תתן לעלובת רעב לגווע ובהתאסף ראשי עם לטכס עצה על אודות קניין קרקעות לקבורה והרמת שכירים לצבא היתה התעוררות גדולה בחדר הקהל גם בנידון העגונה ורבים מצאו שראוי לתמוך בה ואין פוצה פה כנגד המצוה הזאת. אפס לכלל מעשה לא באו, חס ושלום שאנשי בוצץ' מתרפים מדבר מצוה להתעסק בה [...]

הסבר על פי הקטע את הביקורת על החברה בעיירה, והבא מן הנובלה כולה דוגמה נוספת לביקורת על החברה. (20 נקודות)

ב. בנובלה באה לידי ביטוי ביקורת גם על תכונות אופי של כמה מן הדמויות. בחר באחת מן הדמויות בנובלה, והסבר את הביקורת על תכונת האופי (או תכונות האופי) שלה. הדגם את דבריך. (15 נקודות)

6. סיפור פשוט

תאר כיצד הקונפליקט בין היחיד לחברה בא לידי ביטוי ברומאן "סיפור פשוט". הסבר את תרומתו של קונפליקט זה לעיצוב הדמויות ולבניית משמעות הרומאן.

דרמה

7. ילדי הצל / בן-ציון תומר

ענה על שני הסעיפים א-ב.

א. תאר שתיים מן ההופעות של מוטיב העץ במחזה, והסבר את תרומתן לבניית משמעות העלילה ו/או לעיצוב הדמויות. (20 נקודות)

ב. בחר מן המחזה במוטיב נוסף, והסבר את תרומתו לבניית משמעות העלילה ו/או לעיצוב הדמויות. (15 נקודות)

8. אנטיגונה / סופוקלס

ענה על שני הסעיפים א-ב.

א. השאיפה של הגיבורים הטרגיים לפעול על פי הערכים שלהם איננה מונעת אותם מלטעות. הסבר קביעה זו על פי ההתנהגות של הגיבור הטרגי או הגיבורה הטרגית במחזה "אנטיגונה". (28 נקודות)

ב. האם ערך שכתבת עליו בסעיף א רלוונטי גם לימינו? הסבר והדגם את דברך. (7 נקודות)

9. בית בונות / הנריק איבסן

לפניך קטע מתוך דיאלוג בין נורה לכריסטינה לינדה. קרא אותו, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

נורה: [...] גם לי יש משהו להתגאות בו.

לינדה: אין לי שום ספק. אבל למה את מתכוונת?

נורה: דברי בשקט. שטורוולד לא ישמע! בעד שום הון שבעולם אסור לך – אסור לאף אחד – לגלות את זה, אף אחד מלבדך.

א. מה אפשר ללמוד מדיאלוג זה על מערכת היחסים בין נורה לבין טורוולד הלמר? הסבר את דברך והבא מן המחזה שתי דוגמאות המשקפות את מערכת היחסים שלהם. (25 נקודות)

ב. לדעתך, האם לנורה אכן "יש משהו להתגאות בו"? נמק והדגם את דברך. (10 נקודות)

10. אויב העם / הנריק איבסן

א. תאר את מאבקו של ד"ר שטוקמן.

בתשובתך כתוב גם על תוצאות המאבק. (25 נקודות)

ב. הסבר מה הם הערכים המניעים את ד"ר שטוקמן במאבק זה. (10 נקודות)

11. ביקור הגברת הזקנה / פרידריך דירנמט

הקטע שלפניך לקוח מסיום המחזה. בקטע זה המורה נואם לפני אנשי גילן ונציגי התקשורת.

קרא את הקטע, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

אנשי גילן! זו אכן האמת המרה: עצמנו עין מול עיוות הדין ואי צדק. [...] לא בכסף מדובר כאן [...] לא בהעלאת רמת החיים [...] החירות היא המונחת על כף המאזניים כאשר פוגעים באהבה לזולת, כאשר בזים למצוות ההגנה על הזולת, משפילים את מוסד הנישואין, מטעים את בית המשפט ומביאים אִם צעירה לידי מצוקה נוראה. למען השם, עלינו להתייחס עתה ברצינות לאידיאלים שלנו, ברצינות עד מוות. אין כל טעם בעושר ובשפע, אם אינם יוצרים גם שפע של חסד [...]

א. מה הן העמדות הערכיות שהמורה מביע בקטע זה? הסבר והדגם את דבריך. (23 נקודות)

ב. הסבר את האירוניה המשתמעת מדברי המורה. הדגם את דבריך. (12 נקודות)

קריאה מונחית

12. מישהו לרוץ אתו / דויד גרוסמן

לשם של יצירת ספרות יכולים להיות כמה תפקידים: התמקדות בנושא המרכזי, הדגשת הדמות המרכזית או ביטוי של משמעות סמלית ביצירה. שם הרומאן "מישהו לרוץ אתו" ממלא את שלושת התפקידים האלה. הסבר והדגם קביעה זו.

13. יש ילדים זיג זג / דויד גרוסמן

כלי הרכב הם מוטיב מרכזי ברומאן "יש ילדים זיג זג". תאר שלוש הופעות של מוטיב זה, והסבר את תרומתו לבניית משמעות הרומאן.

14. בואי הרוח / חיים סבתו

ברומאן "בואי הרוח" יש אנלוגיה בין דמויות ויש אנלוגיה בין קבוצות במעברה. הצג אנלוגיה אחת בין דמויות ואנלוגיה אחת בין קבוצות במעברה, והסבר את תפקידן בעלילת הרומאן ואת תרומתן לבניית משמעותו.

15. אל תיגע בזמיר / נל הרפר לי

בסיום הרומאן אטיקוס אומר לסקאוט: רוב האנשים נחמדים, סקאוט, כשסוף סוף רואים אותם. הסבר והדגם כיצד משפט זה משקף את דמותו ואת התנהגותו של אטיקוס ברומאן כולו.

16. רודף העפיפונים / חאלד חוסייני

חברות היא ערך מרכזי ברומאן "רודף העפיפונים". הסבר כיצד ערך זה והפגיעה בערך זה באים לידי ביטוי ברומאן. בסס את דבריך על שני אירועים מן הרומאן.

פרק שלישי — שירה (פיוט, שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, השירה העברית במאה ה־20)

(40 נקודות)

שים לב: מפרק זה (שאלות 17-27), עליך לענות על שתי שאלות:

על שאלה אחת מן הפיוט או משירת ימי הביניים או משירת ביאליק (שאלות 17-20), ועל שאלה אחת מן השירה העברית במאה ה־20 (שאלות 21-27).

(לכל שאלה — 20 נקודות; סך הכול — 40 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 17-20.**פיוט**17. קרא את הפיוט שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.**אל נורא עליה / ר' משה אבן עזרא**

אל נורא עליה.

המציא לנו מחילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 5 זכר צדקת אביהם. וחדש את ימיהם.
פקדם ותחלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 1 מתי מספר קרואים. לה עין נושאים.
ומסלדים בחילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 6 קרא נא שנת רצון. והשב שארית הצאן.
לאהליבה ואהלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 2 שופכים לה נפשם. מחה פשעם וכחשם.
והמציאם מחילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 7 תזכו לשנים רבות. הבנים והאבות.
בדיצה ובצהלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 3 יהיה להם לסתרה. וחלצם ממארה.
וחתמם להוד ולגילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 8 מיכאל שר ישראל. אליהו וגבריאל.
בשרו נא הגאלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 4 חון אותם ורחם. וכל לוחץ ולוחם.
עשה בהם פליה. בשעת הנעילה:

א. שתי המחרוזות המסיימות את הפיוט הן תוספת מאוחרת לפיוט.פרש את שתי המחרוזות האלה, והסבר כיצד אפשר ללמוד שהמחרוזות האלה הן תוספת מאוחרת לפיוט.

(12 נקודות)

ב. הסבר את הקשר בין שתי המחרוזות המסיימות את הפיוט ובין הפיוט כולו. (8 נקודות)

שירת ימי הביניים

18. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

ידעתני בטרם תצנני / ר' יהודה הלוי

ידעתני בטרם תצנני, / וכל עוד רוחך בי – תצנני.
היש לי מעמד, אם תהדפני, / ואם לי מהלך, אם תעצנני?
ומה אמר? – ומחשבי בידך! / ומה אוכל עשה עד תעצנני?
דרשתיך בעת רצון – ענני / וכצנה רצונה תעטנני,
הקימני לשחר את דבירך / ואת שמך לברך עוררני!

א. בשיר באה לידי ביטוי תפיסת העולם של הדובר שעל פיה האדם נתון בידי בוראו.

הסבר והדגם קביעה זו. (14 נקודות)

ב. בחר מן השיר באמצעי אומנותי אחד, והסבר כיצד הוא מסייע לעצב תפיסת עולם זו של הדובר.

(6 נקודות)

19. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ראה שמש / ר' שלמה אבן-גבירול

ראה שמש לעת ערב אדמה / כאלו לבשה תולע למכסה,
תפשוט פאתי צפון וימין / ורוח ים בארגמן תכסה,
וארץ – עזבה אותה ערמה / בצל הלילה תלין ותחסה,
והשחק אזי קדר, כאלו / בשק על מות יקותיאל מכסה.

בחר מן השיר בשלושה אמצעים אומנותיים, והסבר כיצד הם מסייעים לעצב את כאבו של הדובר על מות יקותיאל.

שירת ביאליק

20. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ים הדממה פולט סודות / חיים נחמן ביאליק

בית 1 ים הדממה פולט סודות, וכל העולם כלו שותק; ומאחרי הרחים שאון הנחל אינו פוסק.	בית 4 אומר לבי לי בחשאי: "בני! חלומותיך באו; נפל כוכב מרקיע - האמינה - לא שלך הוא.
בית 2 שחור הלילה הולך כובש, מרכיב צל על-צל וכופל; דומם אלים המחשכים כוכב אחר כוכב נופל.	בית 5 עוד שלך קבוע איתן ובמשבצתו זרח שמה; שא עיניך - הנה שם הוא קורץ, רומז לך נחמה."
בית 3 ובהשתתק כל העולם, ארגיש: לבי ער ומדבר; ארגיש: מעין טהור אחד הומה אט שם ומתגבר.	בית 6 ובהשתתק כל העולם אשב אביט אל-כוכבי; לי אין עולם אלא אחד - הוא העולם שבלבבי.

תאר את התהליך הרגשי שהדובר בשיר חווה, והסבר שתיים מדרכי העיצוב הממחישות תהליך זה.

השירה העברית במאה ה-20

ענה על אחת מן השאלות 21-27.

21. אדם מול בוראו

קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

נסוגה אל חצרות קדשך / טניה הדר

נסוגה אל חצרות קדשך –
והיכן אותן חצרות שקופות מוארות
של אהבתך,
בתוך העשן, זהום האויר, רעש
האקורים הבלתי פוסק
החסך שאינו מתמלא לעולם –
הירק המרקם בלוח חתום של שמים

העלים הנושרים בצהב מתכתית חלוד
על מסגרת החלון (ספק זהב, ספק טבק),
מתדפקים בחצפה אחרונה,
בעקשות בלתי מובנת

א. הקודש והחול יחדיו שני יסודות של חיים הם לנו. (הרב א"י קוק, מאמרי הראייה, ב, הקודש והחול, א)

הסבר והדגם כיצד שני יסודות החיים האלה באים לידי ביטוי בשיר "נסוגה אל חצרות קדשך". (12 נקודות)

ב. תאר את הקשר בין האדם לבין בוראו בשיר נוסף שלמדת בנושא זה. (8 נקודות)

22. שירים בצל השואה

קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

טרקטורים / רוני סומק

בית 1 הבנים של דוקטור מנג'לה מוכרים טרקטורים

בדרך שפין מיוכן לשטוטגרט.

מי שיקנה אותם יחרש את האדמה,

ישקה עץ,

יצבע באדס את רעפי הבית

ובפסטיבל הביירה יראה איך תזמורת המסבאה

מצבת על הרחבה כחילי בדיל בחלון ראיה.

בית 2 במכון היפי של ההיסטוריה יודעים לסרק בלורית

אפלו בשערה של

מפלצת.

א. פרש את שתי השורות המסיימות את בית 1, והסבר את תפקידן בבניית משמעות השיר. (12 נקודות)

ב. בחר בשיר נוסף שלמדת בנושא זה, והסבר כיצד אחד מן האמצעים האומנותיים בו תורם לעיצוב נושא השואה.

(8 נקודות)

זוגיות

23. לפניך שיר ב (המתחיל במילים: "נפרדנו כך") מתוך מחזור השירים: "שירי אהב"ה" מאת לאה גולדברג. קרא אותו, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

ב

נִפְרָדְנוּ כָּךְ. הֵיטֵב, הֵיטֵב חָרָה לִי.
הָעֶרְפֶּל בֵּינֵינוּ כְּחוֹמָה.
זֹאת הַטֶּפֶה שְׁעַל יָדֵי נוֹתְרָה לִי
טַפַּת סִגְרִיר וְדָאִי הִיא, לֹא דְמָעָה.

לְדוֹר הַזֶּה הַבְּכִי הוּא כְּלָמָה,
הוּא לֹא יִבְכֶּה עַל אֲהָבָה גּוֹסֶסֶת.
בְּיוֹם הַדִּין וּבְלִילוֹת הַחֶסֶד
אָדִישׁ וְגַא הוּא לֹא יוֹרִיד דְּמָעָה.

נִפְרָדְנוּ כָּךְ. הֶרְחוּב הָמָה, הָמָה.
דְּחַפְנִי אֵיזָה הֶלֶךְ, וּמִנְגֵּד
הָעֶרְפֶּל תְּלוּי כְּהִינוּמָה.

מֵאַיִן בְּלִפְי חֶדְוָה חוֹגֶגֶת?
אוּלֵי, בְּכָל זֹאת, זוֹ הִיְתָה דְּמָעָה.

א. תאר את התפתחות מוטיב הבכי והדמעה בשיר, והסבר את תרומתו של מוטיב זה לבניית משמעות השיר.
(12 נקודות)

ב. כיצד באה לידי ביטוי הזוגיות בשיר נוסף שלמדת בנושא זה? הסבר והדגם את דבריך.
בתשובתך כתוב גם על אמצעי אומנותי אחד המסייע לעצב נושא זה. (8 נקודות)

אדם וזהותו

24. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

דברי רקע ראשוניים / ארז ביטון

בית 1 אָמִי אָמִי

מִכְפָּר הַשִּׁיחִים הַיָּרְקִים בְּיָרֵק אַחֵר.
מִזֶּן הַצִּפֹּרִים הַמְחִלִּיבוֹת חֶלֶב מִתּוֹק מְכַל מִתּוֹק,
מַעֲרֵשׁ זְמִירִי אֶלֶף לִילָה וְעוֹד לִילָה.

בית 2 אָמִי אָמִי

שְׁהַרְחִיקָה רָעוֹת
בְּאַצְבָּעוֹת צְרָדוֹת
בְּהִלָּקָאוֹת חָזָה
וּבְשִׁים כָּל הָאֻמָּהוֹת.

בית 3 אָבִי אָבִי

אֲשֶׁר עָסַק בְּעוֹלָמוֹת
אֲשֶׁר קָדַשׁ שְׁבִתוֹת בְּעָרָאק נָקִי
אֲשֶׁר הָיָה בָּקִי מֵאִין כְּמוֹהוּ
בְּהִלָּכוֹת בֵּית כְּנָסֶת.

בית 4 אָנִי אָנִי

שְׁהַרְחִקְתִּי עֲצָמִי
הִרְחַק אֶל תּוֹךְ לִבִּי
שִׁכְשָׁה־כָּל הָיוּ יְשָׁנִים
הָיִיתִי מְשֻׁנָּן
הִרְחַק אֶל תּוֹךְ לִבִּי
מִסּוֹת קִטְנוֹת שֶׁל בָּךְ
בִּיהוּדִית
מְרוֹקָאִית.

- א. הסבר כיצד "מסות קטנות של בך" (בית רביעי) משתלבות בעולמו של הדובר. (12 נקודות)
- ב. בחר בשיר נוסף שלמדת בנושא זה, וכתוב כיצד מצטיירת זהותו של האדם בשיר זה. (8 נקודות)

25. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

עם סבי / זלדה

כְּאַבְרָהָם אָבִינוּ
שְׁבִלִיָּה סֵפֶר מַזְלוֹת,
שֶׁקָּרָא אֶל בּוֹרְאוֹ
מִתּוֹךְ הַכִּבְשָׁן,
5 שָׁאֵת בָּנוּ עֶקֶד -
הִיָּה סָבִי.
אוֹתָהּ אֲמוֹנָה שְׁלֵמָה
בְּתוֹךְ הַשְׁלֵהֶבֶת,
וְאוֹתוֹ מִבֶּט טָלוּל
10 וְזָקֵן רַד־גָּלִים.
בַּחוּץ יֵרֵד הַשֶּׁלֶג,
בַּחוּץ שְׁאֵגוֹ:
אֵין דִּין וְאֵין דִּין.
וּבְחִדְרוֹ הַסְּדוּק, הַמְּנַפֵּץ
15 שָׁרוּ כְּרוּבִים
עַל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה.

פרש את שלוש השורות האחרונות של השיר (שורות 14-16), והסבר כיצד הן מעצבות את דמותו של הסב.

26. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

נסח / בן ציון תומר

בית 1 אָבִי בָּאָבֶן אֶת חַיִּי חָקַק.
אֲנִי בָּרוּחַ.
אָבִי רָהַט בֵּיתוֹ בְּצַבֵּעַ חֵם וְחוּם וּבְמוֹצָק,
אֲנִי בְּצַבֵּעַ כְּפוֹר וּבְרֵהִיטִי נוֹצָה קָלִים מְרוּחַ.

בית 2 אָבִי נָשָׁם עִם אֱלֹהִיו,
אֲנִי עִם עֵיט.
אָבִי צִמַּח מְרַחֲבִיו
אֲנִי אֶפְלוֹ לֹא מִבֵּית.

בית 3 אָבִי שִׁתַּק. לְבוֹ הֶלֶם.
אֲנִי הוֹלֵם. לְבִי שׁוֹתַק.

בית 4 אָבִי כָּבַר מֵת. מִקֵּדֶשׁ מַעֲט לֹו: אָבֶן.
אֲנִי עוֹד חַי וּמִקֵּדֶשׁ בָּרוּחַ.
מָה יִשְׁרָד עֵת אֶסְעַר כְּתִבֶּן?
בְּנִי אֶת שְׁמִי לֹא יַחֲקֵק עַל לוֹחַ.

הדובר בשיר מדגיש את הניגוד בינו ובין אביו באמצעות מטפורות.

הסבר קביעה זו, ובסס אותה על שתי מטפורות מן השיר.

27. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ודוי הגדול / אמנון שמוש

בית 1	אָמִי	בית 5	מָסָךְ
	הִיְתָה בָּאָה אֵלַי		בֵּין קוֹלוֹת תְּמוּלִיָּה
	בְּכָל		לְבִין אֶזֶן הַפְּרוּיָה
	מִיָּץ		לְשֵׁאוֹן קְבוּצָה וּמִפְעָלִיָּה
			הִיא מְסַפֶּרֶת
בית 2	עֵינֶיהָ יְגַעוֹת מְקַרֵּיָּה		עַל בֶּן צְרוּיָה
	עֲבָרָה עָמוּס לַעֲיָפָה		וְעַל סְגֻלוֹת הַקֶּמֶעַ
	מְסַפֶּרֶת הִיְתָה		וְאֲנִי
	וּמְסַפֶּרֶת		מְנִיד רֹאשִׁי
			כְּשׁוֹמֵעַ
בית 3	עַל מָה סִפְּרָה וְעַל מָה לֹא		
	סִפְּרָה	בית 6	מִיָּץ אֶחָד
	קוֹלָה מִתְנַגֵּן		לֹא
	כְּעוֹד		בָּאָה
	וּכְפוֹת יְדֵיהָ מְבֹאָרוֹת		וּבְחֶרֶף
	צְמִידֶיהָ מְצֻטְלָצְלִים		נִפְטָרָה
	זָהָב אֶל זָהָב		מִן הָעוֹלָם
	כְּאוֹתָן אֲמָרוֹת כָּנָף		וּמִן הַצְּרוֹת
	שֶׁבִפֶּיהָ		הַצְּרוֹרוֹת בְּצִרוֹר הַחַיִּים
	שָׁאִין לְזָמֶן שְׁלִיטָה בֶּן -		
	וְאֲנִי	בית 7	חֶלֶף אָבִיב
	כָּלִי		כָּלָה מִיָּץ
	אֶזֶן סְתוּמָה		וּבְסִתּוֹ
			הַתְּחִילָה יָדִי
בית 4	שָׁקוּעַ בְּלִהוּצִיא		מַעֲלָה עַל הַכֶּתֶב -
	אֶת הַקְּבוּץ מִן		סְפוּרִים
	הַבֶּץ		
	לְהִזִּיז דְּבָרִים קְדִימָה		
	וּלְמִי		
	(נו - בְּאַמָּת)		
	יֵשׁ פָּנָאִי		
	לְאַמָּא		

(שים לב: המשך השיר והשאלה בעמוד הבא.)

בית 10 רָצִיתִי	בית 8 קָרָאתִי
לְהַשְׁמִיעַ סְפוֹרֵי	וּמִצָּאתִי
בְּאֲזִנָּה	אֶת עוֹלָמָה
שֶׁל אִמָּא	שֶׁל אִמָּא
בְּקִשְׁתִּי	תְּרַבּוֹת חַיִּים
לְשִׁמֵּעַ עוֹד וְעוֹד	שֶׁהִלְכָה
מִמָּנָה	לְעוֹלָמָה
אֶךְ אִמִּי	
שֶׁהִיְתָה	בֵּית 9 אֶפְשָׁר
כָּל חַיִּי	אֲזִנִּי הִיְתָה סְתוּמָה
עָמִי	וְלִבִּי עַר
(מַעֲבָר לְאוֹתוֹ הַחַיִּי)	וְאוֹלִי
הִיְתָה -	חִלְחָלוּ הַדְּבָרִים
וְאֵינָנָה	בְּדֶרֶךְ אַחֵר

הסבר והדגם כיצד מעוצבת בשיר חוויה של החמצה.

בתשובתך כתוב על שתי דרכי עיצוב בשיר, הבונות חוויה זו.

בהצלחה!